

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x
e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/18205/2016
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/SU/10/2016

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 8. 1. 2016 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■, zastoupené na základě plné moci ze dne 16. 9. 2015 JUDr. Filipem Svobodou, advokátem ev. č. ČAK 11480, se sídlem U Demartinky 1, 150 00 Praha 5 (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti ESSOX s. r. o., IČO 26764652, se sídlem Senovážné nám. 231/7, 370 21 České Budějovice, zapsané v obchodním rejstříku vedeném u Krajského soudu v Českých Budějovicích, spisová značka C 12814, zastoupené na základě plné moci ze dne 2. 3. 2016 JUDr. Luděkem Chvostou, advokátem ev. č. ČAK 02911, se sídlem Na Příkopě 14, 110 00 Praha 1 (dále jen „Instituce“), vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci určení neplatnosti dohody o úhradě a uznání dluhu ze dne 28. 4. 2014, určení, že výše dluhu ze smlouvy o úvěru činí 169.598 Kč, a uložení povinnosti Instituci vydat veškerá originální vyhotovení i opisy notářského zápisu spis. zn. NZ 51/2014 ze dne 28. 5. 2014, takto:

- I. **Návrh se v části, ve které se navrhovatelka, ■, domáhá určení neplatnosti dohody o úhradě a uznání dluhu ze dne 28. 4. 2014, a určení, že výše dluhu ze smlouvy o úvěru, kterou uzavřela s institucí, společností ESSOX s. r. o., IČO 26764652, se sídlem Senovážné nám. 231/7, 370 21 České Budějovice, činí 169.598 Kč, podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.**
- II. **Řízení se v části, ve které se navrhovatelka, ■, domáhá uložení povinnosti instituci, společnosti ESSOX s. r. o., vydat veškerá originální vyhotovení i opisy notářského zápisu spis. zn. NZ 51/2014 ze dne 28. 5. 2014, podle § 14 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastavuje.**

O d ů v o d n ě n í :

1 Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá určení neplatnosti dohody o úhradě a uznání dluhu ze smlouvy o spotřebitelském úvěru, kterou uzavřel s Institucí, určení, že výše dluhu Navrhovatele ze smlouvy o úvěru a uložení povinnosti Instituci vydat Navrhovateli originál i opisy notářského zápisu, ve kterém Navrhovatel uznal dluh ze smlouvy o úvěru.

Finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení z předložených podkladů zjistil, že Navrhovatel dne 17. 7. 2013 uzavřel s Institucí smlouvu o úvěru č. ■■■, kterou se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 282.296 Kč, a Navrhovatel se zavázal splácet poskytnutý úvěr 84 měsíčními splátkami ve výši 5.007 Kč (dále jen „Smlouva o úvěru“).

Finanční arbitr považuje Navrhovatele v právním vztahu k Instituci založeným Smlouvou o úvěru za spotřebitele podle § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, protože nezjistil, že Navrhovatel vystupoval jako fyzická osoba, která jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak definují spotřebitele hmotněprávní předpisy.

Z veřejného seznamu živnostenského rejstříku finanční arbitr zjistil, že Instituce je obchodní společností, která je držitelem živnostenského oprávnění s předmětem podnikání „*Poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru*“ s datem vzniku oprávnění dne 12. 8. 2011 na dobu neurčitou, na jehož základě byla při splnění dalších podmínek v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, oprávněna v době uzavření Smlouvy o úvěru poskytovat a zprostředkovat spotřebitelské úvěry. Instituce tedy může být institucí ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi.

Smlouva o úvěru je smlouvou o spotřebitelském úvěru ve smyslu zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), ve které si Navrhovatel jako spotřebitel a Instituce jako věřitel sjednali úvěr, když tento právní vztah není vyloučen z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi věřitelem a spotřebitelem při poskytování spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4 Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel potvrzuje, že s Institucí uzavřeli Smlouvu o úvěru za účelem financování koupě osobního automobilu.

Navrhovatel potvrzuje, že mu byl dne 9. 1. 2014 osobní automobil odcizen a že jeho krádež ihned oznámil Policii České republiky a současně Instituci a Pojišťovně, u které měl osobní automobil pojištěn proti odcizení Pojistnou smlouvou (dále jen „Škodní událost“). Navrhovatel tvrdí, že pro vyřízení Škodní události od něj Pojišťovna vyžadovala mimo jiné zaslání originálu technického průkazu odcizeného osobního automobilu, ale ten měla v té době v držení Instituce, neboť při uzavření Smlouvy o úvěru Instituce požadovala k zajištění

Smlouvy o úvěru právě technický průkaz. Navrhovatel tvrdí, že Instituce sama v e-mailu ze dne 9. 1. 2014 přislíbila zaslání technického průkazu.

Navrhovatel tvrdí, že mu Instituce dne 14. 3. 2014 zaslala Sdělení o dalším zajištění, v němž mu oznámila potřebu dalšího zajištění Smlouvy o úvěru, případně uzavření nového splátkového kalendáře.

Navrhovatel tvrdí, že dne 24. 3. 2014 požádal telefonicky o splátkový kalendář a téhož dne obdržel Návrh vypořádání spolu se splátkovým kalendářem na 72 měsíců a že Instituce spolu s uzavřením splátkového kalendáře a písemným uznáním dluhu požadovala současně sepsání notářského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti.

Navrhovatel namítá, že byl k sepsání Dohody a následně i Notářského zápisu donucen značným nátlakem Instituce a že byl v tísní, když mu Instituce hrozila zesplatněním dluhu ze Smlouvy o úvěru. Navrhovatel byl ze strany Instituce „opakovaně upozorňován[a] na riziko zařazení do registru dlužníků“. Toto „nepoctivé a protiprávní jednání“ Instituce je podle Navrhovatele neplatné z důvodu rozporu s dobrými mravy podle § 580 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „nový občanský zákoník“), přiči se zásadám poctivého jednání v právním styku a zákazu těžit z vlastního nepoctivého jednání, a zároveň se jedná o zneužití práva, které nepoživá právní ochrany podle § 8 nového občanského zákoníku.

Navrhovatel namítá, že Instituce porušila svou povinnost vydat Technický průkaz, a z toho důvodu byl Navrhovatel donucen v době před výplatou pojistného plnění sepsat Dohodu.

Navrhovatel tvrdí, že poté, co Instituce zaslala Navrhovateli Technický průkaz a Pojišťovna mu vyplatila pojistné plnění, použil pojistné plnění na zakoupení nového osobního automobilu, který nutně potřeboval pro výkon svého povolání.

Navrhovatel namítá, že jednání, respektive opomenutí Instituce zaslat Technický průkaz, je jednáním protiprávním, když Pojišťovna nemohla uzavřít Škodní událost pouze kvůli nesoučinnosti Instituce, neboť „v případě dodržení příslibu instituce, že originál velkého technického průkazu dodá obratem po obdržení kopie usnesení PČR o odložení trestní věci, navrhovatelka mohla pojistné využít k jednorázové úhradě zbývajícího dluhu.“

Navrhovatel má „za to, že v důsledku budoucího prohlášení napadených ujednání za neplatné dojde ke stejnému účinku i ve vztahu k notářským zápisům“, a tyto by z důvodu právní jistoty měly být Navrhovateli vydány. Podle Navrhovatele je Notářský zápis veřejnou listinou požívající vyšší důvěryhodnosti jako důkazní prostředek co se pravosti a osvědčeného obsahu týče, a současně obsahuje doložku přímé vykonatelnosti, „která je s ohledem na poměrně snadný ‚dosah‘ nařízení výkonu rozhodnutí pro navrhovatelku velmi riziková.“

Navrhovatel je přesvědčen, že uzavřením Dohody a následně Notářského zápisu došlo k navýšení dluhu ze Smlouvy o úvěru o smluvní úroky ze Smlouvy o úvěru, neboť kdyby Instituce zaslala včas Technický průkaz a Navrhovatel obdržel výplatu pojistného plnění, mohl toto pojistné použít na úhradu dluhu ze Smlouvy o úvěru a Instituce by „nezískala více než 100 000 Kč, které si zajistila v důsledku úročení zbývajících dlužných částek, a navrhovatelka by tyto neoprávněně vylákané prostředky naopak ušetřila.“

Navrhovatel se proto domáhá určení, že dluh ze Smlouvy o úvěru činí částku ve výši 169.598 Kč, kterou Navrhovatel vypočetl jako rozdíl dluhu ze Smlouvy o úvěru ve výši 263.486 Kč, jak jej vyčíslila Instituce ve Sdělení o dalším zajištění, a částky ve výši 93.888

Kč, která představuje Navrhovatelem doposud, resp. do dne podání návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem, uhrazené splátky podle Dohody.

6 Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem uzavřela Smlouvu o úvěru a zároveň nerozporuje okolnosti Škodní události.

Instituce shrnuje, že se jedná o standardní postup v podobných případech, když požaduje od svých klientů sepsání dohody s novým splátkovým kalendářem či podobný úkon pro zajištění své pohledávky. Instituce tvrdí, že celá záležitost byla „vyřešena tak, že k vyčíslené pohledávce vycházející přesně z parametrů Smlouvy byl sjednán nový splátkový kalendář. Původní splatnost byla zkrácena o pouhé necelé dva měsíce, avšak Instituce již nepožadovala zajištění jiným vozidlem ani jinak, k čemuž byla podle čl. II. odst. 5 Obchodních podmínek oprávněna.“

Instituce tvrdí, že k uzavření Dohody došlo na žádost Navrhovatele v Dopise ze dne 18. 4. 2014, ve kterém Navrhovatel prostřednictvím svého právního zástupce „důrazně“ vyzval Instituci k zaslání návrhu domluveného splátkového kalendáře. Zároveň s touto důraznou žádostí Navrhovatel upozornil Instituci, že „pokud k uvedenému nedojde ve lhůtě sedmi dnů, nebo v této lhůtě nedojde k jiné domluvě o vypořádání smlouvy, přistoupí navrhovatelka k řešení celé záležitosti soudní cestou.“

Instituce připouští, že opomněla zaslat Navrhovateli Technický průkaz a zároveň odkazuje na svou omluvu ve Sdělení ze dne 9. 5. 2014.

Instituce považuje Notářský zápis za dobrovolné jednání Navrhovatele, učiněné svobodně a pouze z jeho vůle. Současně Instituce upozorňuje na časový sled právních jednání Navrhovatele, kdy pojistné plnění ze Škodní události bylo Navrhovateli vyplaceno dne 14. 5. 2014, a Navrhovatel následně nevyužil své právo na jednorázovou úhradu dluhu a za 14 dnů poté učinil prohlášení obsažené v Notářském zápise.

Instituce hodnotí tvrzení Navrhovatele jako značně účelová a neodpovídající skutečnosti. Instituce odmítá, že by při uzavírání Dohody byl Navrhovatel pod jejím nátlakem a odkazuje na důrazné výzvy Navrhovatele k zaslání návrhu splátkového kalendáře.

Instituce uzavírá, že „pokud by uzavření Dohody mělo být nekalým úmyslem Instituce, jak se snaží navrhovatelka uměle vykonstruovat, zůstává otázkou, proč by podle navrhovatelky Instituce odeslala technický průkaz již 9. května 2014, když notářský zápis měla navrhovatelka dobrovolně obstarat ve lhůtě až do 28. května 2014. Což také nakonec navrhovatelka svobodně dne 28. května 2014 učinila. Přesto dnes tvrdí, že k tomu byla donucena nemožností disponovat s očekávaným pojistným plněním, byť to bylo vyplaceno již 14. května 2014.“

7 Pokus o smír

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu. Navrhovatel na výzvu finančního arbitra ohledně možnosti smírného řešení sporu uvedl, že trvá na požadavcích uplatněných v návrhu na zahájení řízení. Instituce smírné řešení sporu nepovažuje za možné, neboť je přesvědčena, že nároky Navrhovatele jsou neoprávněné a Instituce je neuznává ani z části. Smírného řešení

se proto mezi stranami sporu před vydáním tohoto rozhodnutí finančnímu arbitrovi nepodařilo dosáhnout.

8 Právní posouzení

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr bere za prokázané, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 17. 7. 2013 Smlouvu o úvěru. Finanční arbitr bere dále za prokázané, že Navrhovatel dne 28. 4. 2014 s Institucí uzavřeli Dohodu, ve které Navrhovatel uznal dluh ze Smlouvy o úvěru a že dne 28. 5. 2014 Navrhovatel učinil jednostranné prohlášení do Notářského zápisu, ve kterém uznal dluh ze Smlouvy o úvěru ve výši z Dohody, a dal svolení k provedení výkonu rozhodnutí.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je určení neplatnosti Dohody, určení, že výše dluhu Navrhovatele ze Smlouvy o úvěru činí 169.598 Kč a uložení povinnosti Instituce vydat veškerá originální vyhotovení i opisy Notářského zápisu Navrhovateli.

8.1 *Právní režim Smlouvy o úvěru*

Smlouvu o úvěru uzavřely strany sporu před 1. 1. 2014, tedy před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku. Podle § 3028 odst. 1 nového občanského zákoníku se tímto zákonem „řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti“ kdy podle odstavce 3 se právní poměry, na které se nevztahuje odstavec druhý (práva osobní, rodinná a věcná) a „vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí činnosti tohoto zákona“ řídí dosavadními právními předpisy.

Při posuzování platnosti závazkových vztahů ze Smlouvy o úvěru, jejich ujednání a práv a povinností z nich plynoucích finanční arbitr použije právní úpravu účinnou v době před novým občanským zákoníkem, tedy příslušná ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném ode dne uzavření Smlouvy o úvěru do 31. 12. 2013 (dále jen „občanský zákoník“), a zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném ode dne uzavření Smlouvy o úvěru do 31. 12. 2013 (dále jen „obchodní zákoník“).

Obecně, smlouva o úvěru je podle ustanovení § 261 odst. 3 písm. d) obchodního zákoníku absolutním obchodním závazkovým vztahem, a tedy relevantním právním předpisem upravujícím vztahy účastníků řízení je obchodní zákoník, konkrétně jeho část třetí, zejména pak ustanovení § 497 až § 507. Tím není dotčeno subsidiární použití občanského zákoníku v otázkách, které obchodní zákoník neupravuje, na základě výslovného zmocnění obsaženého v ustanovení § 1 odst. 2 obchodního zákoníku „[p]rávní vztahy uvedené v odstavci 1 se řídí ustanoveními tohoto zákona. Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle předpisů práva občanského.“

Smlouva o úvěru je současně smlouvou spotřebitelskou podle hlavy páté občanského zákoníku, když na jedné straně stojí Instituce jako osoba, která při uzavírání a plnění Smlouvy o úvěru jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, a na straně druhé Navrhovatel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která při uzavírání a plnění Smlouvy o úvěru

nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Smlouva o úvěru je smlouvou o spotřebitelském úvěru uzavřenou v režimu zvláštní úpravy zákona o spotřebitelském úvěru.

Podle ustanovení § 1 odst. 2 občanského zákoníku platí, že „[o]bčanský zákoník upravuje majetkové vztahy fyzických a právnických osob, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, jakož i vztahy vyplývající z práva na ochranu osob, pokud tyto občanskoprávní vztahy neupravují jiné zákony“. Vzhledem k tomu, že závazkové vztahy ze smlouvy o spotřebitelském úvěru upravuje zákon o spotřebitelském úvěru, je zákon o spotřebitelském úvěru vůči občanskému zákoníku ve vztahu speciality a použití právních norem v něm obsažených má přednost před použitím právních norem obsažených v občanském zákoníku. Tím však není dotčeno subsidiární použití občanského zákoníku v otázkách, které zákon o spotřebitelském úvěru neupravuje.

8.2 Právní režim Notářského zápisu a Dohody

Notářský zápis je notářským zápisem o uznání dluhu se svolením k přímému výkonu rozhodnutí ve smyslu § 71a odst. 2 zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“). Notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti je titulem k přímému výkonu rozhodnutí, respektive exekučním titulem.

Notářský zápis je procesní institut, který slouží k uznání dluhu a současně k upevnění procesního postavení věřitele, když doložka přímé vykonatelnosti usnadňuje věřiteli vymáhání pohledávky, kterou dlužník v notářském zápise uznal a k jejímuž plnění se v notářském zápise zavázal. Notářský zápis však sám o sobě nezakládá hmotněprávní práva a povinnosti, neboť se jedná o jednostranné procesněprávní jednání, které pouze utvrzuje již existující hmotněprávní vztah. Obdobně se k tomu vyjádřil Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí ze dne 23. 9. 2010, spis. zn. 20 Cdo 4888/2008. Při následném nařízení výkonu z notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti proto soud nezkontroluje obsah či platnost vtěleného či uznaného hmotněprávního vztahu (k tomu srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2014, spis. zn. 33 Cdo 2714/2013).

Pokud jde o samotné uznání dluhu, to slouží jako zajištění především v rovině procesních práv, neboť zakládá vyvratitelnou právní domněnku, že uznaný dluh v době uznání v uznaném rozsahu trval. Při případném sporu totiž podle § 133 občanského soudního řádu platí, že „skutečnost, pro kterou je v zákoně stanovena domněnka, jež připouští důkaz opaku, má soud za prokázanou, pokud v řízení nevyšel najevo opak.“ Je tedy na osobě, která dluh uznala, aby prokázala, že v uznané výši neexistoval.

Uznání dluhu, které Navrhovatel učinil do Notářského zápisu, tak zlepšilo zejména procesněprávní postavení Instituce a v kombinaci se souhlasem s přímou vykonatelností Notářského zápisu pak utvrdilo právní postavení věřitele, které bylo oslabeno pojistnou událostí, resp. ztrátou zajištění pohledávky ze Smlouvy o úvěru.

V otázce platnosti však není Notářský zápis závislý na dluhu, který Navrhovatel v tomto jednostranném právním jednání uznává.

Neexistence uznaného dluhu totiž nezpůsobuje neplatnost uznání dluhu (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 6. 2005, spis. zn. 32 Odo 1323/2004). Jinými slovy, pokud osoba, která se neplatnosti uznání dluhu dovolává, prokáže, že dluh v uznané

výši neexistoval, nezakládá takový důkaz neplatnost uznání jako takového. Soud, případně jiný orgán příslušný rozhodnout ve věci, však již nebude k uznanému dluhu přihlížet, neboť vyšel najevo opak, tj. uznáním založená domněnka byla vyvrácena.

Notářský zápis tak zakládá pouze procesní práva a povinnosti a tudíž se nejedná o hmotněprávní vztah ze smlouvy o spotřebitelském úvěru ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi, a ani není k takovému vztahu akcesorický.

Finanční arbitr tak není příslušný rozhodnout o uložení povinnosti Instituce vydat Notářský zápis v originálním vyhotovení i opisech, a řízení v této části musí zastavit.

Pokud jde o Dohodu, podle ustanovení § 516 odst. 2 občanského zákoníku platí, že „[n]evyplývá-li z dohody nepochybně, že sjednáním nového závazku má dosavadní závazek zaniknout, vzniká nový závazek vedle dosavadního závazku, jsou-li pro jeho vznik splněny zákonem požadované náležitosti.“

Dohoda ve smyslu § 516 odst. 2 občanského zákoníku nahrazuje Smlouvu o úvěru v části splatnosti a výše splátek, přičemž zbývající ustanovení Smlouvy o úvěru zůstávají platné a nezměněné (k tomuto srovnání rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 7. 9. 2009, spis. zn. 23 Cdo 4035/2007, ve kterém Nejvyšší soud judikoval, že „[u] změny v obsahu závazku dohodou stran (kumulativní novace) jde - na rozdíl od tzv. privativní novace, při níž dosavadní závazek zaniká a je nahrazen novým - o změnu obsahu závazku za trvání existujícího právního vztahu, spočívající v zániku určitých dosavadních vzájemných práv a povinností a v jejich nahrazení nově sjednanými, případně ve vzniku dalších práv a povinností vedle již existujících. Dosavadní závazkový vztah tedy nezaniká; právním důvodem změněného závazku je jak původní právní skutečnost, která způsobila jeho vznik, tak i dohoda stran o změně jeho obsahu. Změna obsahu závazku se zpravidla týká místa či způsobu plnění, splatnosti apod.“).

Dohodou tedy Navrhovatel uznal svůj dluh a zároveň smluvní strany změnilы vzájemná práva a povinnosti ze Smlouvy o úvěru formou *kumulativní novace* ve smyslu § 516 odst. 2 občanského zákoníku. Dohoda je proto akcesorickou smlouvou ke Smlouvě o úvěru (se zánikem Smlouvy o úvěru zanikne i Dohoda; pokud Navrhovatel splní své povinnosti z Dohody, budou současně vypořádána veškerá smluvní práva a povinnosti ze Smlouvy o úvěru, atd.).

Dohoda se tak řídí, v souladu s ustanovením § 3028 odst. 3 nového občanského zákoníku, právní úpravou rozhodnou pro Smlouvu o úvěru, tedy příslušnými ustanoveními občanského zákoníku a obchodního zákoníku, potažmo zákonem o spotřebitelském úvěru.

8.3 Obsah Smlouvy o úvěru před uzavřením Dohody

Obsah Smlouvy o úvěru je vymezen v tabulce, která obsahuje označení Navrhovatele v části „*KLIENT*“, dále označení osobního automobilu Navrhovatele, na jehož koupi byl úvěr určen (dále jen „*Předmět financování*“), a v části „*FINANCOVÁNÍ*“ především celkovou splatnou částku ve výši „420 588 Kč“, výši úvěru „282 296 Kč“ a identifikaci splátek v počtu „84“ ve výši „5.007 Kč“ měsíčně, kdy první splátka je splatná dne 17. 8. 2013 a další splátky vždy k 17. dni daného měsíce.

V části označené jako I. Obchodní podmínky Navrhovatel „[p]odpisem *Žádosti* výslovně prohlašuje a potvrzuje, že obdržel (i) *Obchodní podmínky* č. 400412US ze dne 10. 4. 2012

Smlouvy o úvěru a Smlouvy o poskytnutí úvěrového rámce a úvěrové karty společnosti ESSOX s.r.o. („OP“).

Podle § 273 odst. 1 obchodního zákoníku platí, že „[č]ást obsahu smlouvy lze určit také odkazem na všeobecné obchodní podmínky ... nebo odkazem na jiné obchodní podmínky, jež jsou stranám uzavírajícím smlouvu známé nebo k návrhu přiložené.“

Navrhovatel v řízení před finančním arbitrem Obchodní podmínky předložil, finanční arbitr tedy vychází z toho, že Obchodní podmínky se staly součástí Smlouvy o úvěru. V Obchodních podmínkách jsou pak vyjádřena slovním popisem základní práva a povinnosti smluvních stran.

Podle ustanovení článku III. písm. C) odst. 1 Obchodních podmínek, je při odcizení předmětu financování Instituce oprávněna po Navrhovateli požadovat, aby uhradil „*veškeré své zbývající neuhrazené závazky*“ představující dlužné splatné splátky a veškeré příslušenství, náklady a sankce spojené s těmito úhradami, nesplatnou část jistiny úvěru a sankce za porušení závazkového vztahu ze Smlouvy o úvěru.

Podle ustanovení článku VI. odst. 9 písm. d) a e) Obchodních podmínek je Instituce oprávněna k zveřejnění údajů o bonitě Navrhovatele v registrech sdružení SOLUS a jeho zápisu do Nebankovního registru klientských informací (NRKI) a Bankovního registru klientských informací (BRKI).

8.4 Obsah Dohody

V čl. 1 Dohody se Navrhovatel zavázal, že „*uhradí věřiteli dluh vyplývající z úvěrové smlouvy č. ■, a to v celkové výši Kč 375 525,00*“. V čl. 2 Dohody si smluvní strany ujednaly, že Navrhovatel „*výše uvedený dluh uhradí v pravidelných měsíčních splátkách*“ počínaje dnem 28. 6. 2014 splátkou č. 1 ve výši 5.216 Kč, a konče splátkou č. 72 dne 28. 5. 2020 ve výši 5.189 Kč.

Podle čl. 3 Dohody Navrhovatel „*plně uznává předmětný dluh co do důvodu i výše, když jeho zaplacením dlužníkem podle této dohody se vzájemná práva a povinnosti smluvních stran z předmětné úvěrové smlouvy (rozuměj Smlouvy o úvěru) považují za vypořádaná*.“

Smluvní strany si dále v čl. 5 Dohody sjednaly, že Navrhovatel do dvou měsíců ode dne uzavření Dohody doručí Instituci Notářský zápis, ve kterém „*jednostranně uzná dluh dle výše uvedené úvěrové smlouvy a této dohody, se svolením dlužníka, aby byl podle tohoto předpisu (rozuměj notářský řád) nařízen a proveden výkon rozhodnutí (exekuce) a aby byl takový notářský zápis exekučním titulem*...“.

A konečně, Navrhovatel a Instituce si v čl. 4 Dohody sjednali, že „*[v] případě prodlení dlužníka s úhradou jakýchkoli dvou splátek, když za prodlení se považuje i nedodržení minimální výše splátky, se stává splatný celý zbytek dlužné částky dnem následujícím po dni splatnosti druhé neuhrazené splátky*“. Stejná smluvní sankce je podle čl. 5 Dohody spojena s nedodržením povinnosti Navrhovatele doručit Instituci notářský zápis o Dohodě do 2 měsíců od podepsání Dohody, kdy dlužná částka se stává splatná celá najednou „*dnem následujícím po marném uplynutí lhůty pro doručení příslušného notářského zápisu, ledaže věřitel dlužníkovi písemně oznámí souhlas s tím, že notářský zápis není třeba sepisovat*.“

Finanční arbitr z textu Dohody tedy zjistil, že smluvní strany Dohodou mění konkrétní část závazku ze Smlouvy o úvěru, když podle čl. 2 Dohody došlo ke změně výše splátek a

splatnosti dluhu ze Smlouvy o úvěru z původní povinnosti Navrhovatele uhradit na základě Smlouvy o úvěru zbývajících (tedy do okamžiku podepsání Dohody Navrhovatelem neuhrazených) 75 splátek ve výši 5.007 Kč na 72 splátek ve výši 5.216 Kč, respektive 5.189 Kč v případě poslední 72. splátky. Zároveň v čl. 3 Dohody Navrhovatel jednostranně uznal závazek ze Smlouvy o úvěru co důvodu i výše podle ustanovení § 558 občanského zákoníku.

8.5 Platnost Dohody

Pokud Navrhovatel tvrdí, že Dohodu uzavřel v tísní a pod tlakem Instituce, musí prokázat, že stav tísně Navrhovatele byl způsoben Institucí s úmyslem vyvolat vlastní prospěch z tísnivého stavu Navrhovatele. Navrhovatel tedy musí prokázat, že Instituce stav tísně způsobila, a tím Navrhovatele přinutila k takovému jednání, které by za běžných okolností neučinil.

Podle ustanovení § 49 občanského zákoníku totiž platí, že „[ú]častník, který uzavřel smlouvu v tísní za nápadně nevýhodných podmínek, má právo od smlouvy odstoupit.“ Podle ustanovení § 37 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „[p]rávní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.“

Tíseň je psychický stav osoby, který na ni doléhá tak významným způsobem, že tato osoba není schopna objektivního rozhodnutí, respektive není schopna svobodně projevit svoji vůli, a na základě tohoto stavu činí právní jednání, které jí způsobí újmu, a které by ze své svobodné vůle jinak neučinila. Obdobně definuje tíseň Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 16. 8. 2001, spis. zn. Cdo 1221/2001, jako „sociální, zejména hospodářský stav osoby, který na ni doléhá tak závažným způsobem, že tato osoba bez svobodného utváření své vůle uzavře smlouvu, kterou by za normálních okolností neuzavřela.“

S okolnostmi tísně a nápadně nevýhodných podmínek v době uzavírání Dohody nelze spojovat neplatnost tohoto právního úkonu, které se Navrhovatel dovolává, nýbrž vznik práva odstoupit od smlouvy podle ustanovení § 49 občanského zákoníku.

V Dohodě Instituce stanovila výši dluhu na částku 375.525 Kč. Finanční arbitr zjistil, že k této částce Instituce dospěla tak, že od celkové splatné částky ze Smlouvy o úvěru ve výši 420.588 Kč odečetla Navrhovatelem dosud uhrazené splátky ve výši 45.063 Kč (tj. celkem 9 splátek ve výši 5.007 Kč). Instituce tedy po Navrhovateli v Dohodě nežádá úhradu dalších nákladů, úročení dlužné částky ze Smlouvy o úvěru ani připočtení dalších poplatků.

V takovém ujednání splátkového kalendáře finanční arbitr nespátřuje nápadně nevýhodné podmínky, když Dohodou Navrhovatel pouze utvrdil dluh ve stejné výši, v jaké se ho zavázal uhradit ve Smlouvě o úvěru.

Pokud jde o nátlak druhé smluvní strany, podle § 37 odst. 1 občanského zákoníku je pro nedostatek svobodné vůle absolutně neplatné takové právní jednání, které bylo učiněno na nátlak jedné ze smluvních stran. Je však nutné od sebe rozlišovat *bezprávní výhrůžku*, kterou Navrhovatel v jednání Instituce spatřuje, a tzv. *oprávněný nátlak*.

O bezprávní výhrůžku se jedná, je-li vynucováno něco, co podle zákona vynucováno být nesmí, a to protože danou věc či jednání není hrozící oprávněn provést vůbec, nebo k tomu oprávněn je, ale nesmí tím hrozit (k tomuto srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 12. 1998, spis. zn. 3 Cdon 1522/96). Naopak, hrozí-li někdo tím, co je oprávněn provést nebo čím je oprávněn hrozit a za tím účelem, aby druhou stranu přiměl k určitému jednání, nejde o bezprávní výhrůžku, ale o oprávněný nátlak, se kterým zákon

nespojuje neplatnost takového právního jednání (k tomu srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 7. 2007, spis. zn. 33 Odo 808/2005).

Smluvní strany si právo Instituce k zesplatnění úvěru v případě odcizení Předmětu financování a k zveřejnění údajů o bonitě Navrhovatele v registrech sdružení SOLUS a jeho zápisu do Nebankovního registru klientských informací (NRKI) a Bankovního registru klientských informací (BRKI) sjednaly v Obchodních podmínkách, tedy ve Smlouvě o úvěru, jejíž jsou Obchodní podmínky součástí.

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů a tvrzení Navrhovatele nedovodil, že by Navrhovatel uzavřel Dohodu v tísní, za nápadně nevýhodných podmínek, případně že by vzájemná protiplnění z Dohody byla v hrubém nepoměru, neboť jednání Instituce byl tzv. oprávněný nátlak.

Ze shromážděných podkladů vyplynulo, že Instituce e-mailem ze dne 9. 1. 2014 přislíbila zaslat ihned po obdržení Usnesení Policie České republiky Navrhovateli Technický průkaz a že tak učinila až současně se Sdělením ze dne 9. 5. 2014, jehož přílohou byl i Technický průkaz.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel Dopisem ze dne 18. 4. 2014 obsahujícím urgenci o zaslání Technického průkazu současně Instituci žádal o zaslání návrhu splátkového kalendáře, který byl následně součástí Dohody. Poté, co Navrhovatel s Institucí uzavřeli dne 28. 4. 2014 Dohodu, finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že Navrhovatel dne 14. 5. 2014 obdržel pojistné plnění, a prostřednictvím svého právního zástupce opět oslovil Instituci v otázce výše dlužné částky Dopisem ze dne 15. 5. 2014, ve kterém právní zástupce Navrhovatele potvrdil, že Navrhovatel má „*zájem řešit nedoplatek na předčasně ukončeném úvěru č. ■ formou splátkového kalendáře. Má klientka souhlasila i s tím, že případný splátkový kalendář bude obsahovat doložku vykonatelnosti.*“

Finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel před sepsáním Dohody ani Notářského zápisu projevil zájem řešit vzniklý spor jiným způsobem, například splacením dlužné částky formou jednorázové splátky z vyplaceného pojistného plnění, které měl v okamžiku sepsání Notářského zápisu k dispozici.

Z jednání Navrhovatele finanční arbitr nezjistil, že by byl v době uzavírání Dohody dne 28. 4. 2014 v tísní, protože neobdržel Technický průkaz, když o zaslání Dohody sám aktivně žádal.

Finanční arbitr proto uzavírá, že opomenutí Instituce zaslat Navrhovateli Technický průkaz nemůže ovlivnit platnost Dohody.

Podle ustanovení § 15 zákona o spotřebitelském úvěru je spotřebitel „*oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo z části splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru.*“ Navrhovatel tedy poté, co mu Instituce zaslala Technický průkaz a Generali pojišťovna vyplatila pojistné plnění dne 14. 5. 2014, tj. před sepsáním Notářského zápisu, mohl z pojistného plnění uhradit dluh ze Smlouvy o úvěru. Navrhovatel však s pojistným plněním naložil podle své vůle a využil ho na koupi nového osobního automobilu.

Současně, ačkoli ze Sdělení o nedozajištění plyne, že k jednorázové úhradě dluhu ze Smlouvy o úvěru ve výši 263.486 Kč má dojít v termínu do 28. 3. 2014, sama Instituce v tomto sdělení uvádí, že má dojít k „*jednorázové úhradě výše uvedené dlužné částky z vypořádání pojistné události.*“ Finanční arbitr proto nemá důvod pochybovat o tom, že Navrhovatel mohl

jednorázově dluh ze Smlouvy o úvěru v uvedené výši uhradit v okamžiku, kdy byla pojistná událost vypořádána. Získané finanční prostředky však Navrhovatel použil na koupi nového osobního automobilu a o možnosti předčasného splacení svého závazku s Institucí ani nejednal.

Ostatně Navrhovatel má právo zcela nebo zčásti splatit dluh ze spotřebitelského úvěru kdykoli po dobu trvání Smlouvy o úvěru. Navrhovateli tedy nic nebrání, aby nyní smluvní vztah ukončil formou mimořádné splátky v souladu s ustanovením § 15 zákona o spotřebitelském úvěru. Na to Navrhovatele rovněž upozornila Instituce ve svém dopise ze dne 6. 10. 2015, když Navrhovatele informovala, že je „*připravena o celé situaci dále jednat a klientce nabídnout zejména možnost pohledávku předčasně splatit, v souladu s ust. §15 zákona o spotřebitelském úvěru*“.

Finanční arbitr nemůže přisvědčit ani námitce Navrhovatele co do nemravného jednání Instituce podle ustanovení § 580 nového občanského zákoníku, když ustanovení nového občanského se na smluvní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí nepoužijí, neboť, jak finanční arbitr uvedl shora, Smlouvu o úvěru Navrhovatel a Instituce uzavřeli za účinnosti občanského zákoníku a obchodního zákoníku.

Ustanovení § 580 nového občanského zákoníku nicméně odpovídá § 39 občanského zákoníku. Podle ustanovení § 39 občanského zákoníku platí, že „*[n]eplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům*.“

Dobrymi mravy se rozumí „*souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti*“ (k tomu srovnej usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 3. 5. 2006, spis. zn. III. ÚS 649/05).

Finanční arbitr na základě všech shromážděných podkladů a jejich pečlivého posouzení nezjistil, že se Instituce dopustila nemravného jednání, protože Instituce postupovala v souladu s Obchodními podmínkami a požadavkem k dalšímu zajištění úvěru oprávněně chránila své postavení věřitele, které bylo zánikem Předmětu financování oslabeno.

Neobstojí pak ani nárok Navrhovatele na určení, že dluh ze Smlouvy o úvěru činí částku ve výši 169.598 Kč.

Navrhovatel při výpočtu této částky vycházel z výše dlužné jistiny ze Smlouvy o úvěru, jak ji vyčíslila Instituce po škodní události ve Sdělení o zajištění pro účely jejího jednorázového splacení do dne 28. 3. 2014, tedy z částky 263.486 Kč. Od této částky poté odečetl 18 splátek ve výši 5.216 Kč, které podle Dohody uhradil v celkové výši 93.888 Kč. Jelikož však Navrhovatel jednorázově po škodní události dluh ze Smlouvy o úvěru nesplatil a smluvní vztah ze Smlouvy o úvěru ve znění Dohody dále trval, vznikl Instituci v souladu s dohodou smluvních stran nárok na úhradu dlužné jistiny včetně smluvních úroků. Finanční arbitr tak nemůže přisvědčit tvrzení Navrhovatele, že dluží pouze neúročenou jistinu úvěru.

Finanční arbitr uzavírá, že Dohodu uzavřeli Navrhovatel a Instituce platně, a proto je Navrhovatele povinen plnit, k čemu se v ní zavázal, tj. splatit částku 375.525 Kč v 72 pravidelných měsíčních splátkách ve výši 5.216 Kč.

9 K výrokům nálezu

Finanční arbitr nezjistil, že Navrhovatel uzavřel Dohodu a následně sepsal Notářský zápis v tísni a za nápadně nevýhodných podmínek. Finanční arbitr dále nezjistil, že by jednání Instituce předcházející uzavření Dohody a sepsání Notářského zápisu bylo v rozporu s dobrými mravy, protiprávní ani, že by Instituce zneužila práva. Finančnímu arbitrovi proto nezbylo než návrh Navrhovatele v této části ve výroku I. tohoto nálezu zamítnout.

Pokud jde o určení, že dluh Navrhovatele ze Smlouvy o úvěru činí 169.598 Kč, finanční arbitr zjistil, že Dohoda byla uzavřena platně a vztah ze Smlouvy o úvěru trval. Navrhovatel je proto povinen plnit své závazky ze Smlouvy o úvěru, resp. Dohody ve výši, ke které se smluvně zavázal. Finanční arbitr tak nemůže než i tuto část návrhu Navrhovatele zamítnout, tak jak rozhodl ve výroku I. tohoto nálezu.

A konečně, pokud jde o uložení povinnosti Instituci, aby Navrhovateli vydala Notářský zápis v originálním vyhotovení i opisech, finanční arbitr k rozhodování sporu v této části návrhu není příslušný. Není-li finanční arbitr příslušný ve věci rozhodovat, protože spor nenáleží do působnosti finančního arbitra, je podle § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi takový návrh nepřijatelný a řízení o něm finanční arbitr podle § 14 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastaví, tak jak rozhodl ve výroku II. tohoto nálezu.

Z výše uvedených skutečností finanční arbitr rozhodl tak, tak jak je uvedeno ve výrocích tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Účastník řízení může proti tomuto nálezu podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi podat do 15 dnů od jeho doručení tomuto účastníku řízení písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi, přičemž platí, že včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 4. 10. 2016

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr